Autor Guste Santini
Subota, 23 Rujan 2000 13:16

"Jutarnji list" tek na svojoj petoj stranici od 22. rujna ove godine donosi senazacionalnu najavu:

"HNB PRIPREMA ZAMJENU KUNE EUROM".

Ukoliko je informacija točna predstoje odista burne rasprave pro i contra nakane centralne banke. **Provedba najavljene zamjene kune eurom čini suvišnom svaku daljnju raspravu o tečaju kune.** Makorekonomisti će ponovno doći u samo središte interesa cjelokupne javnosti. Nije nevjerojatno da će se i građani na ovom pitanju podijeliti bez obzira u kojoj mjeri bili upoznati o izravnim i neizravnim učincima koje će donijeta najavljena mjera ako bude provedena.

Treba jasno istaknuti da euro (dakle, nacionalna valuta) definitivno postaje kriterij ekonomske politike svih sudionika u procesu reprodukcije. Posebno će to biti bolno za središnju državu, dok se financijski izvori za financiranje lokalnih potreba na lokalnoj razini odgađaju na neodređeno vrijeme. Zapravo cjelokupna fiskalna politika svoditi će se na dovođenje javnih rashoda u sklad sa poreznim kapacitetom privrede, za što se godinama zalažem. O kakvom problemu je riječ čitaoc će razabrati ako preciznije analira "Privredna kretanja" na ovim web stranicama. Ovom prilikom istaknimo da je zaduženje u lipnju doseglo predvidivi nivo zaduženja središnje države za cijelu 2000. godinu. Najavljeni rebalans će pokazati dramatičnost stanja u državnoj blagajni.

Prisutna aprecijacija kune, o kojoj smo nedavno pisali, morat će se ubrzano "subvencionirati" zaustavljanjem rasta plaća, posebno javnog sektora. Intervencije države u privredu nužno će se smanjiti što će vjerojatno ubrzati rast nezaposlenosti. Neelastičnost izvoza u kratkom roku znači da centralna banka ocjenjuje da ima mogućnosti, u svakom pogledu, izdržati pritisak realnog sektora.

Namjeravana zamjena kune eurom veliki je iskorak za bankarski sistem. Naime, eliminiranje tečajnog rizika, koji nije mali, utjecati će, prema tome, na pad kamatnih stopa. Promatrajući konsolidiranu bilancu poslovnih banaka i sučeljavanje devizne pasive i devizne aktive kao i kunske pasive i kunske aktive, što smo prikazali u "Analizi stanja", eliminira se ogromna valutna disproporcija na vrlo elegantan način bar što se tiče financijskog dijela procesa reprodukcije.

Ostaje otvoreno pitanje koliko je u kratkom vremenu moguće deviznim pričuvama i "obiteljskim srebrom" izdržati značajne troškovne pritiske nakon zamjene kune eurom. Naime, ne treba zaboraviti da zamjena kune eurom znači da nikada više neće biti ništa ni približno onako kako je to do sada bilo.

Pitanje na koje valja odgovoriti glasi iz kojih izvora pokriti postojeće dubioze i kako spriječiti da se nove ne pojave. Drugim rječima, samo značajan priliv stranih izravnih investicija, po mojem mišljenju, može u kratkom roku sniziti troškovnu, odnosno strukturnu, inflaciju. Dovoljno je podsjetiti da euro je "nacionalni novac" najvećeg tržišta na svijetu koji je prihvatio američki izazov. Trenutni problemi eura su očekivani i time nije poznati konačan rezultat utrke dolara i eura. Koliko hrvatska privreda može biti dio te predstave ostaje tek da se vidi. U svakom slučaju

država je prva koja bi tebala prihvatiti zamjenu kune eurom i to ne načelno već djelatno bar nekoliko godina prije nego što se sama zamjena izvrši. U protivnom uspjeh takve operacije bio bi krajnje rizičan.

Zaklljučno, podržavam zamjenu kune eurom svjestan mnogih opasnosti koje donosi takva mjera. Bez obzira na cijenu Hrvatska mora biti dio globalnog svijeta i to ne zbog svijeta već zbog sebe same. To mi se čini temeljnim uvjetom daljnjeg demokratskog napretka. Pri tome, valja istaći da je operacija bitno složenija (po mome mišljenju upitna) ukoliko se prethodno ne donese koncepcija i strategija razvoja koju će podržati građani Hrvatske.

Zamjena kune eurom znači:

"URADIŠE SVEGA BIŠE UŠTEDIŠE JOŠ I VIŠE".